

Πρὸς τὸ τέλος τοῦ ἔτους ἤρχισαν ὅλοι ἐν τῇ οἰκίᾳ ἐκ συμφώνου νὰ ὑποδέχωνται κακῶς τοὺς φίλους του, καὶ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν, κρυφίως, ἐδίδον λακτίσματα εἰς τὸν σκύλον του.

Ὁ Κύριος Γυλοριὲ ἐνόησε τὰ πάντα καὶ ἐλυπήθη, ἀλλ' οὐδὲν κατ' ἀρχάς εἶπεν.

Ἦλπιζεν ἐν τῇ ἀγνότητι τῆς ψυχῆς του, ὅτι ἡ τοιαύτη τῶν τέκνων του διαγωγὴ ἤθελεν ἀλλάξει.

Κατὰ τὸν δέκατον τρίτον μῆνα, ἐπειδὴ ἠθέλησε νὰ δωρῆσῃ ἐν βραβείον οἴνου εἰς δύο πτωχοὺς νέους οἵτινες ἐμελλον νὰ συζευχθῶσι, τῷ παρετήρησαν ὅτι πᾶν ὅ,τι εὐρίσκεται ἐν τῇ ἀποθήκῃ τῆς οἰκίας εἶναι εἰς τὴν διάθεσίν του, ἀλλὰ μόνον πρὸς ἰδίαν του χρῆσιν τούναντιον ὅτι θὰ ἐβλεπον μὲ δυσαρέσειάν των νὰ δίδῃ εἰς ἄλλους πράγματα ἀνήκοντα εἰς τὴν οἰκογενεάν του.

Ὁ Κύριος Γυλοριὲ ἐστέναζε πικρῶς καὶ εἶπε καθ' ἑαυτὸν: Τώρα ἐννοῶ ὅτι ἔπραξα μίαν ἀνοησίαν. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἦν ἄνθρωπος πολυμήχανος, προσέθηκεν ἐν τῷ ἄμα: Βεβαίως ὅλα αὐτὰ εἶναι θλιβερά, ἀλλ' ὑπάρχει εὐτυχῶς θεραπεία τοῦ κακοῦ.

Ἀπὸ τῆς ἐπαύριον τῆς ἀξιοληνομένουτο ἐκείνης ἡμέρας ἤρχισε νὰ φέρηται ἐν τῇ οἰκίᾳ κατ' ἄλλον νέον τρόπον.

Ἀπεσύρθη εἰς τὸ δωμάτιόν του καὶ παρήγγειλε ῥητῶς νὰ μὴ τὸν διαταράξῃ οὐδεὶς.

— Ἐχω νὰ ἐργασθῶ ἐπὶ σπουδαίων ἀντικειμένων ἀφορώντων τὰ συμφέροντά μου, εἶπε, καὶ καθήσας παρὰ τράπεζαν τινα, ὤθησεν ἐλατήριόν τι, καὶ ἦνοιξε σύρτην, ἐκ τοῦ οὐοίου ἐξήγαγε βαρὴν σάκκον στερεῶς δεδεμένον διὰ σχοινίου.

Ὁ σάκκος οὗτος περιεῖχε χρυσὰ λουδοβίκια.

Καθ' ὅλην τὴν πρωίαν ἐμέτρα ἐπανειλημμένως τὰ νομίσματα κροτῶν αὐτὰ οὕτως, ὥστε νὰ ἀκουσθῶσιν ὑπὸ τῆς Γενοθέφας καὶ τοῦ συζύγου της.

Τὸν ἐκάλεσαν εἰς τὸ γεῦμα.

— Εἶπατε εἰς τὰ τέκνα μου νὰ μὲ συγχωρήσωσι νὰ μὴ παρευρεθῶ εἰς τὸ γεῦμα, εἶπε, διότι σήμερον δὲν ἔχω ὄρεξιν' ἐντὸς δὲ τούτου εἶμαι καὶ πάρα πολὺ ἀπησχολημένος.

Καὶ ἐνταῦτ' ἐξηκολούθη νὰ μετρᾷ μετὰ ζέσεως τὰ νομίσματα. Ἡ Γενοθέφα καὶ ὁ σύζυγός της, κροτῶντες τὸ χειρόμακτρον τῆς τραπέζης ἀνὰ χεῖρας, ἔτρεξαν ἐσπευσμένως εἰς τὸν κρότον τούτον.

— Φίλτατε πάτερ, τὸν ἠρώτησεν ἡ θυγάτηρ του, πόθεν ἔλαβες τόσα χρήματα, ἀφοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ γάμου μας μᾶς ἐδώρησες ὅλην σου τὴν περιουσίαν καὶ τὴν χρηματικὴν καὶ τὴν κτηματικὴν;

— Φιλτάτη μου κόρη, ἀπεκρίθη ὁ Κύριος Γυλοριὲ, ἡ ποσότης αὕτη προήλθεν ἀνεπίστως ἐκ χρεωγράφων τὰ ὁποῖα ἐνόμιζον χαμένα' εἶναι

νομίζω τριάκοντα χιλιάδες φράγκων εἰς χρυσόν. Προτίθεμαι δὲ νὰ σᾶς κάμω νέον δωρητήριον καὶ περιμένω τὸν συμβολαιογράφον πρὸς τοῦτο.

Ὁ συμβολαιογράφος προσεκλήθη ὁ Κύριος Γυλοριὲ εὐρωστος ἀκόμη καὶ ὑγειῆς τὰς τε φρένας καὶ τὸ σῶμα, συνέταξε τῷ ὄντι τὴν διαθήκην του ἐντελῶς κατὰ τὴν θέλησίν του.

— «Ἐγὼ, ὁ ὑποφαινόμενος, δηλῶ διὰ τῆς παρουσίας μου διαθήκης, ὅτι ἡ θέλησίς μου εἶναι μετὰ τὸν θάνατόν μου, ὅ,τι εὐρεθῇ ἐντὸς τοῦ μεγάλου ἐξ ἐβένου κιβωτίου, τὸ ὁποῖον εὐρίσκεται ἐντὸς τοῦ δωματίου μου, νὰ ἀνήκῃ εἰς τὴν θυγατέρα μου καὶ τὸν γαμβρόν μου.»

Μεθ' ὃ λαθῶν τὸν κάλαμον ὑπέγραψεν. Ἡ Γενοθέφα καὶ ὁ σύζυγός της ἦσαν ἐξαλλοὶ ἐκ χαρῆς. Ἀλλὰ μόλις ἐξήλθον, καὶ ὁ γέρον ἐπλήρωσε τὸ ἐβένινον κιβώτιον διὰ χαλίκων καὶ ἄμμου, τὸν δὲ χρυσόν παρεκατέθεσε κατόπιον εἰς μέρος ἀσφαλὲς διχθέσας αὐτὸν ὑπὲρ τῶν φίλων του.

Ἐν τούτοις ἔκτοτε τὰ πάντα ἤλλαξαν δι' αὐτὸν ἐν τῷ οἴκῳ.

Τὰ τέκνα του, φοβούμενα μὴ δώσωσιν ἀφορμὴν διὰ τῆς πρὸς αὐτὸν ἀμελείας των ὅπως μεταβάλλῃ τὴν διαθήκην του, ἐφρόντιζον νὰ τὸν περιποιῶνται καὶ νὰ προλαμβάνωσι πάσαν αὐτοῦ ἐπιθυμίαν.

Μετὰ παρέλευσιν τριῶν ἐτῶν ὁ Κύριος Γυλοριὲ ἀπέθανε τὴν ἐπαύριον δὲ τοῦ θανάτου του ἡ θυγάτηρ του καὶ ὁ γαμβρός του, συμμορφούμενοι πρὸς τὴν διαθήκην, ἐσπευσαν εἰς τὸ κιβώτιον, ἐντὸς τοῦ οὐοίου ὅμως δὲν εὗρον εἰμὴ χάλικας καὶ ἄμμον, ὁμοῦ μὲ μικρὸν γραμματίον περιέχον τὰς ἀκολουθούς λέξεις: «Ἀφίνω λίθους καὶ ἄμμον ὡς ἀφστηρίαν πρὸς οἰκοδομὴν ἐνὸς φρενοκομείου δι' ἐκείνους οἵτινες ἀπογυμνοῦνται τῆς περιουσίας των πρὸ τοῦ θανάτου των.» Κ & Ε. Α.

Τὴν ἐπομένην συγκινητικωτάτην περιγραφὴν τοῦ ἱεροπρεποῦ καὶ φοβεροῦ ἄμα τῆς ἐπικηδείου ἀκολουθίας, τοῦ δραματικωτάτου ἐκείνου θεάματος, ἐρανίσθημεν ἐκ τῆς περὶ Μεσαιωνικοῦ Ἑλληνισμοῦ πολυτίμου μελέτης τοῦ ἡμετέρου Ζαμπέλιου. Ἡ σελὶς αὕτη εἶνε ζωγραφικὸν ἀριστοτέχνημα, ἀνάγνωσμα ἀνεπίληστον, διηκνούμενον ἄχρις ὁσίων καὶ μυελῶν καρδίας. Σ. τ. Δ.

Ἡ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

καὶ ἡ ἐπικηδείου ἀκολουθία.

Ἡ στενὴ τοῦ ἑλληνικοῦ θεάτρου σκηνὴ δὲν ἤρκει εἰς τὴν ἀπέραντον τοῦ χριστιανισμοῦ πνευματικὴν ἰσχύα. Τὸ σοβαρὸν δρᾶμα τοῦ θανάτου ἔπρεπεν εἰς τὸ ἐξῆς νὰ παρασταθῇ ἐπὶ σκηνῆς τοσοῦτον εὐρυχώρου, ὅσον εὐρύχωρος ἦτον ἡδὴ ἡ ἀποκεκαλυμμένη νέα ζωὴ. Ἀλλὰ τίς σκηνὴ καταλληλοτέρα τῆς Ἐκκλησίας, ταύτης τῆς εὐνοϊκῆς ἀγάλης τῆς ἀνθρωπότητος; Τίς δὲ τόπος ἀρμοδιώτερος ἐκείνου, ἐνθὰ μυστήρια Θεοῦ καὶ ἀνθρώπου, θανάτου καὶ ἀθανασίας εὐχερῶς συμπαριστάνονται; Ἐνθα πάντες αὐτόπται,

πάντες αὐτήκοοι ἔνθα ἡ εἴσοδος ἀνοικτὴ πάντοτε ἔνθα οὐδὲ εἰσιτήρια, οὐδὲ δασμοὶ καὶ φόροι πρὸς ἀγωγὴν τοῦ θεάματος, ὡς ἐν Ἀθήναις. Οὕσης τῆς νέας σοφίας δίδαγμα λαοῦ, πάντες ἀδιακρίτως ἐκεῖ θεωροῦσι καὶ διδάσκονται τίνι τρόπῳ θανάτῳ πατεῖται ὁ θάνατος. Αὐτὸς λοιπὸν ὁ νόσος ἐν τῷ χριστιανισμῷ μεταβάλλεται εἰς θέατρον καταπληκτικωτάτης παραστάσεως. Τὰ δὲ τοῦ ἱεροῦ δράματος πρόσωπα εἶναι ὁ Κτίστης μετὰ τῶν Οὐρανίων Δυνάμεων, ὁ Νεκρὸς, ὁ Χορὸς καὶ ἡ Ἐκκλησία. Λαλοῦμεν περὶ τῆς Ἑλληνικῆς, διότι κατ' ἀλήθειαν οὐδεμίαν ἄλλην περικοσμεῖ τὰς νεκρωσίμους ἀκολουθίας καὶ τὰς ἐπικηδεύουσας τῆς τελετῆς μετὰ τσαύτης πολυτελείας κατασκευτικῷ δραματισμοῦ, πένθους, ἀγάπης, τρόμου, λυρικοῦ ὕψους καὶ ζωῆς ἀληθείας. Ζῶσα ἀλήθεια τῆς ἀνθρωπίνης ματαιότητος, ἐκπεθειμένη εἰς ἔποψιν πάντων καθ' ὅλην τὴν φρικώδη καὶ συντριπτικὴν παρρησίαν τῆς ταρακτικῶν πανόραμα, πλήττον μὲν νοῦν τε καὶ καρδίαν, καταβιάζον δὲ τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν ἰσότητά τοῦ χορὸς ἐξ οἰαζόδηποτε κορυφῆς ἢ κοινωνικῆς ἀνισότητος. . . Ἡ τόλμη τοῦ Αἰσχύλου, ἡ τελειότης τοῦ Σοφοκλέους, ἡ ἠθικὴ τοῦ Εὐριπίδου ὡχρηῶσιν ἐνώπιον τούτου τοῦ ἀπλουστάτου μὲν, ἀλλὰ μεστοῦ ἐλέους καὶ τρόμου θεάματος. Εἶναι ποιήσεις, ὄχι τῆς φαντασίας, γέννημα θνητοῦ, ἀλλ' αὐτοποιήσεις καθολικότητος, αὐτόματον ἐξεϊκόνισμα τοῦ εὐαγγελίου. Αὕτη δὲ ἡ ποιήσις τῆς ἀνωμένου ἀνθρωπότητος ἀποσπᾷ δάκρυα . . . πνευματικῆς κατανύξεως καὶ ταπεινωσύνης, δάκρυα ἱερά, τῶν ὁποίων ἡ τέχνη τοῦ Θέσπιδος δὲν ἤξευρε νὰ δώσῃ πάρεξ τὴν εἰκόνα. Οἱ Δυτικοὶ συνήθως ἀπομακρύνουσι τοὺς συγγενεῖς τῆς νεκρωσίμου τελετῆς ἢ θυσιάζουσι τὸν νοῦν τοῦ χριστιανισμοῦ εἰς προφυλάξεις τινὰς οἴκτου προσωπίου, καὶ τοιοῦτοτρόπως ἀρωατίζουσι τὸ δράμα. Ἡ Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία ἀπαιτεῖ τὴν παρουσίαν τῶν συγγενῶν ἢ πρωταγωνιστῶν τοῦ περιπαθοῦς δράματος, ὀφείλουσιν οὗτοι νὰ παραστήσωσιν οὐσιῶδες μέρος ἐν τῇ τραγωδίᾳ. Ὁ πατήρ, ὁ υἱός, οἱ ἀδελφοί, ὁποῖος πλοῦτος μυχιῶν αἰσθημάτων, παθημάτων ἐκπληκτικῶν, μεταδοτικῆς συγκινήσεως! Συνηθίζουσιν ὡσαύτως νὰ καλύπτωσι τὸν νεκρὸν, καὶ τοῦτο δὴθεν ἔνεκα κοσμιότητος καὶ εὐπρεπείας. Οὕτω παρ' αὐτοῖς ὁ θάνατος, ὁ μέγας οὗτος διδάσκαλος τῆς ζωῆς, εἰσάγεται ἐπὶ τῆς σκηνῆς ὑπὸ προσωπεῖον. Ἄλλ' ἡ Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία ἔχει λόγους ἀνωτέρους τοιαύτης μικροπρεποῦς ὑποκρίσεως. Ὁ νεκρὸς ἀνήκει αὐτῇ τὸν θέλει ἀσκεπῆ, ἀποκεκαλυμμένον τὸν ἐνεισάγει ἀπερικάλυπτον, καθὼς ἀπερικάλυπτος ἡ ψυχὴ μέλλει νὰ προσέλθῃ τῷ Πλάστῃ. Ἐπ' ἐκείνου τοῦ πτώματος, ἐπ' ἐκείνων τῶν κεκλεισμένων βλεφάρων, ἐπ' ἐκείνου τοῦ ἀφάνου στόματος ἔχει νὰ ψάλλῃ καταπληκτικὸς ὕμνος

περὶ ματαιότητος, περὶ ἀνισοτήτων, περὶ ἐλευθερίας καὶ ἀναστάσεως ἢ δὲ φωνὴ αὐτῆς, φωνὴ δικαιοκρίτου, ἔχει ν' ἀπευθυνθῇ πρὸς τὸν προκείμενον νεκρὸν, εἴτε πλούσιον ὄντα, εἴτε βασιλέα, εἴτε δυνατὸν, καὶ νὰ συνυπολογισθῇ μετ' αὐτοῦ. Τότε ἀνοίγεται διάλογος μεταξὺ Ἐκκλησίας, Χοροῦ καὶ Κεκοιμημένου, τὰς θείας ὠριότητος τοῦ ὁποῖου μάλλον τῆς γλώσσης ἢ θεὰ δύναται νὰ ἐκθέσῃ. Τὰ δάκρυα, οἱ στεναγμοί, καὶ ὁ κοπετὸς τῶν συγγενῶν καὶ φίλων διακόπτουσιν ἐκ διαλειμμάτων τὴν διαδραματισμὸν. Ὁ Χορὸς ψάλλει: «Ποῖος χωρισμὸς, ὦ ἀδελφοί! ποῖος κοπετὸς, ποῖος θρήνος ἐν τῇ παρούσῃ ῥοπῇ! Δεῦτε οὖν ἀσπάσασθε τὸν πρὸ μικροῦ μεθ' ἡμῶν. Παραδίδοται τάφῳ γάρ, καλύπτεται λίθῳ, σκότει κατοικιίζεται, νεκροῖς συνθάπτεται. Πάντες συγγενεῖς τε καὶ φίλοι ἄρτι χωριζόμεθα, ὃν περ ἀναπαῦσαι Κύριος ἐξώμεθα», κτλ. Οὐδέποτε ἡ γλώσσα τῆς παλαιᾶς δημοκρατίας ἔσχε τοιαύτην ταραξικάρδιον εὐφράδειαν. Τοιαῦτα ἀμαυρὰ χρώματα τάφου, τοιοῦτοι σπαραγμοὶ ζωοδόται ἦσαν ἄγνωστοι πρότερον. Τὸ ἔντεχρον τοῦτο μεταξὺ ζωῆς καὶ θανάτου ἡμίφωτον εἶναι ἰδιότης τῆς χριστιανικῆς Ἑλλάδος, καὶ ἰδιότης ἀμίμητος εἶναι ὁ ἱερός ἡμῶν ῥωματισμός. Ἀκολουθῶς ὁ νεκρὸς λαμβάνει τὸν λόγον: «Ὁρῶντές με ἄφωνον καὶ ἄπνον προκείμενον, κλαύσατε πάντες ἐπ' ἐμοί, ἀδελφοί καὶ φίλοι» κτλ. Εἶναι ἀξιοπαρατήρητον ὅτι ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, ἥτις συνέθεσε νεκρωσίμους ἀκολουθίας εἰς ἱερεῖς, εἰς μοναχοὺς, εἰς κοσμικοὺς, εἰς νήπια, παρέλειψε τοὺς Βασιλεῖς. Τὰ νήπια εἶχον εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς μεγαλητέρας ἀξίαν. Ὁ Χορὸς ἀναλαμβάνει τὸ ἄσμα: «Ποῖα τοῦ βίου τρυφὴ διαμένει λύπης ἀμέτοχος» κτλ. «Πάντα ματαιότης τὰ ἀνθρώπινα, ὅσα οὐχ ὑπάρχει μετὰ θάνατον» κτλ. «Ποῦ ἐστὶν ἡ τοῦ κόσμου προσπάθεια» κτλ. . . . Ἐφεξῆς ἔρχονται λυρικώτερα τροπάρια, ἀνάπλεα ὅμως οὐχ ἥττονος λύπης καὶ μελαγχολίας εἶναι ὁ ἀποχαιρετισμός. . . Ἡ δὲ ἀκολουθία εἰς νήπια εἶναι ὡσαύτως λαμπροτάτη. Οἱ ἀλλοεθνεῖς δὲν δύνανται νὰ φαντασθῶσι τὰς γοεράς ἀρμονίας, ὅσας ἡ Ἐκκλησία μας ἤξευρε νὰ ἐξαγάγῃ ἐξ ἀπλουστάτων ἀντικειμένων ἐκ βρέφους νεκροῦ, μητρὸς ἑδυρομένης καὶ νοεροῦ Παραδείσου. Ἀποβλέπει εἰς χύσιν δακρύων ὁ δραματουργὸς καὶ εὐδοκίμει κατασυντρίβει πάντων τὰς καρδίας. Ἐκεῖ αἱ ζωηρότεραι καὶ συγχρόνως περιπαθέστεραι εἰκόνας διαδέχονται ἀλλήλας ἐκεῖ τὰ μεμαραμμένα ῥόδα, ἐκεῖ οἱ ἀπαλοὶ κλάδοι κεκοιμημένοι, ἐκεῖ ἐν ἐπιδείξει δραματικωτέρῃ πάσα ἡ παθολογία τῆς ἀνθρωπίνης ματαιότητος.

Τὸ φῶς διατρέχει τὴν περιφέρειαν τῆς γῆς εἰς $\frac{1}{7}$ δευτερολέπτου.